

Узагальнення практики розгляду справ розглянутих слідчим суддею за 2018 рік

Добровеличківським районним судом Кіровоградської проведено узагальнення практики судового розгляду справ слідчим суддею за 2018 рік на підставі даних статистичної звітності.

Проаналізовано практику розгляду слідчими суддями Добровеличківського районного суду Кіровоградської області (далі - суд) скарг на рішення, дії чи бездіяльність, прокурора або слідчого під час досудового розслідування (ст. 303 КПК України) протягом 2018 року.

Метою даного узагальнення є вивчення та аналіз практики реалізації слідчими суддями норм, визначених Главою 26 КПК України, з'ясування причин повернення скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування, прокурора під час досудового розслідування, відповідно до ч. 2 ст. 304 КПК України; причин відмови у відкритті провадження за вказаними скаргами відповідно до ч. 4 ст. 304 КПК України; правові підстави задоволення, відмови у задоволенні скарг узагальнюючої категорії та висвітлення проблемних питань, які виникали у слідчих суддів під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора.

1. Аналіз судової статистики надходження і розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування

За 2018 рік до Добровеличківського районного суду Кіровоградської області надійшло:

15 – скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого під час досудового розслідування, з яких повернуто-1; відмовлено у відкритті провадження-2; задоволено-0; відмовлено-1; не розглянуто - 0; закрито провадження - 0; скасовано рішення слідчого судді-1; зобов'язання слідчого вчинити певну дію-7; залишено без розгляду-1; зміна підсудності-2.

2- скарги на рішення, дії чи бездіяльність прокурора під час досудового розслідування; не розглянуто-0; повернуто-1; відмовлено у відкритті провадження-0; зобов'язання вчинити певну дію-1; відмовлено-0; закрито-0.

Отже із загального числа розглянутих справ за 2018 рік заявниками подавались до суду скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, щодо невнесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань та щодо закриття кримінального провадження.

2. Аналіз судових рішень за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування.

Перелік рішень, які слідчий суддя може постановити за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування визначається статтею 307 КПК України.

Згідно з частиною другою статті 307 КПК України за результатами розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування слідчий суддя має постановити ухвалу про:

- скасування рішення слідчого чи прокурора;
- зобов'язання припинити дію;
- зобов'язання вчинити певну дію;
- відмову у задоволенні скарги.

Аналіз судової статистики надходження та розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність під час досудового розслідування, показує, що найбільш чисельною категорією скарг - є саме скарги на бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у

невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, у неповнолітньому тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст. 169 КПК, а також у нездійсненні інших процесуальних дій, які він зобов'язаний вчинити у визначений Кодексом строк, а також на рішення слідчого та прокурора про закриття кримінального провадження .

3. Проблемні питання, які виникають у слідчих суддів при розгляді скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування.

Статтею 306 КПК України передбачений порядок розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора під час досудового розслідування. Участь особи, яка подала скаргу в судовому засіданні - є обов'язковою. Однак непоодинокими є випадки, коли особа, яка подала скаргу, належним чином повідомлена про час, дату та місце проведення судового засідання з розгляду скарги, не з'являється в судове засідання та не повідомляє суд про причини неявки. При цьому у відповідності до положень ст. 26 КПК України, сторони кримінального провадження є вільними у використанні своїх прав у межах та спосіб, передбачених цим Кодексом. Кримінальним процесуальним кодексом України суд не наділений правом вживати заходи примусу у вигляді приводу для забезпечення участі заявника в судовому засіданні. Зважаючи на ці положення закону виникає слушна дискусія щодо можливості розгляду скарги у відсутність особи, яка її подала.

Перелік рішень, які слідчий суддя може постановити за результатами розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора під час досудового розслідування визначається ст. 307 КПК України. Разом з цим, спостерігаються випадки, коли особа, яка подала скаргу, в судовому засіданні просить залишити її скаргу без розгляду. Разом з тим чинним КПК не передбачено порядку вирішення судом. Разом з тим чинним КПК не передбачено порядку вирішення судом зазначених клопотань, а тому питання є дискусійним.

Згідно статистичних даних заходів забезпечення кримінального провадження, застосованих у період з 01.01.2018 року до 28.12.2018 року, найбільш розповсюдженими є тимчасовий доступ до речей і документів (справа №387/47/18 номер провадження 1-кк/387/7/18; справа №387/102/18 номер провадження 1-кк/387/28/18; справа №387/102/18 номер провадження 1-кк/387/135/18; справа №387/168/18 номер провадження 1-кк/387/16/18; справа №387/138/18 номер провадження 1-кк/387/49/18) клопотання про проведення обшуків (справа №387/79/18 номер провадження 1-кк/387/8/18; справа №387/79/18 номер провадження 1-кк/387/9/18; справа №387/102/18 номер провадження 1-кк/387/71/18; справа №387/102/18 номер провадження 1-кк/387/280/18) та тримання під вартою (справа №387/982/18 номер провадження 1-кк/387/37/18; справа №387/532/18 номер провадження 1-кк/387/112/18). Водночас незначною є кількість розглянутих клопотань про застосування таких заходів забезпечення кримінального провадження, як домашній арешт, особисте зобов'язання, арешт майна.

Правові підстави застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Тимчасовий доступ до речей і документів

У Добровеличківському району суду Кіровоградської області в період з 01.01.2018 по 28.12.2018 всього надійшло – 41 клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів; *з них задоволено- 40; відмовлено в задоволенні-0; закрито провадження-1; повернуто-0; не розглянуто-0.

Результати аналізу судової практики свідчать про те, що з клопотаннями про тимчасовий доступ до речей і документів, як правило, звертаються слідчі та прокурори, в той час як випадки звернення до слідчих суддів з такими клопотаннями сторони кримінального провадження з боку захисту є поодинокими. Водночас ст.160 КПК України

сторонам кримінального провадження подається можливість звернутись до слідчого судді, яка надає стороні кримінального провадження з боку захисту таке право, було спрямоване на впровадження механізму реалізації змагальності сторін та свободи в поданні ними до суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Кримінально-процесуальним кодекс визначає порядок та підстави застосування тимчасового доступу до речей і документів, не регламентує строків розгляду клопотання про застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження. Обґрунтованою є практика слідчих суддів, які при вирішенні питання про визначення строків розгляду аналізованого клопотання керуються наступним.

Відповідно до ч.1 ст.114 КПК для забезпечення виконання сторонами кримінального провадження вимог розумного строку слідчий суддя, суд має право встановлювати процесуальні строки у межах граничного строку, передбаченого цим кодексом, з урахуванням обставин, встановлених під час відповідного кримінального провадження.

Враховуючи закріплення у КПК двох порядків розгляду слідчим суддею, судом клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, встановлювати процесуальні строки їх розгляду доцільно виходячи з наступного:

а) після отримання клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів слідчий суддя здійснює судовий виклик особи, у володінні якої знаходяться речі та документи. У такому випадку доцільно призначити клопотання до розгляду у строк, необхідний для отримання особою повістки про судовий виклик;

б) якщо стороною, яка звернулася з клопотанням, доведено наявність достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, клопотання розглядається слідчим суддею без виклику особи, у володінні якої вони знаходяться. Враховуючи реальну загрозу зміни або знищення речей і документів відповідне клопотання має бути розглянуто невідкладно.

Враховуючи необхідність оперативного вирішення питань, які порушуються стороною кримінального провадження в клопотанні про тимчасовий доступ до речей і документів, доцільним є виклик особи, у володінні якої знаходяться речі чи документи, за допомогою такого способу виклику, передбаченого ч. 1 ст. 135 КПК, який би давав змогу якомога швидше довести до адресата інформацію про місце, час та день розгляду клопотання.

Слідчим суддям необхідно враховувати, що оскільки одним із механізмів витребування документів і даних, передбачених КПК, є процедура тимчасового доступу до речей і документів, передбачених главою 15 КПК, оперативні підрозділи мають право звертатися до слідчих суддів суду першої інстанції з клопотанням про тимчасовий доступ до таких документів згідно з правилами, встановленими ст.ст. 159 - 166 КПК, та з урахуванням специфіки суб'єктів оперативно-розшукової діяльності та мети її здійснення (зокрема, змісту та обґрунтування клопотання, додатків до клопотання, підстав для його задоволення тощо). При цьому слідчому судді слід мати на увазі, що документи і дані, які не характеризують діяльність юридичної особи та спосіб життя окремих осіб, підозрюваних у підготовці або вчиненні злочину, чи джерела і розмір їх доходів, витребуватися оперативними підрозділами не можуть.

Результати аналізу судової практики свідчать про існування випадків недолучення слідчим (прокурором) до клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів належним чином засвідченої копії витягу з ЄРДР щодо кримінального провадження, в рамках якого подається клопотання; незазначення в клопотанні правової кваліфікації кримінального правопорушення, а лише вказівка на статтю (частину статті) КК; відсутність повних та конкретних відомостей про речі і документи, тимчасовий доступ до яких планується отримати.

Окрему проблему становить подання слідчими та прокурорами разом з клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів копій документів, в тому числі

втягу з ЄРДР, які належним чином або взагалі не засвідчені, що позбавляє слідчого суддю можливості пересвідчитися в ідентичності цих документів, в той час, як інформація, що в них міститься, має суттєве значення під час розгляду клопотання цієї категорії та може істотно вплинути на висновки слідчого судді.

Неоднозначною є практика слідчих суддів при встановленні факту недотримання слідчими та прокурорами вимог кримінального процесуального закону стосовно оформлення клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, оскільки в переважній більшості таких випадків слідчі судді приймають рішення про відмову в задоволенні клопотання або його часткове задоволення. Водночас існує і практика повернення таких клопотань для дооформлення, усунення недоліків тощо.

Випадки, коли клопотання про надання доступу до речей і документів обґрунтовано лише формально, до нього не додано жодного доказу на обґрунтування викладених слідчим або іншим учасником кримінального провадження, який має право на його подання, доводів, не можуть бути оцінені як недоліки клопотання, оскільки свідчать про їх необґрунтованість.

При зверненні до суду з клопотаннями про тимчасовий доступ до речей і документів слідчими не виконуються вимоги ч. 2 ст. 93 КПК, згідно з якою сторона обвинувачення здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових дій), витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених цим Кодексом.

Клопотання слідчих в окремих випадках ґрунтуються на необхідності правомірного доступу та вилучення речей, які можуть бути речовими доказами. Проте поза увагою слідчого, прокурора, слідчого судді залишається та обставина, що збирання доказів, в тому числі і речових, відбувається через інститут слідчих дій (зокрема, вилучення в ході огляду, проведення обшуку). У таких випадках неправильне розуміння органами досудового розслідування, слідчими суддями положень кримінального процесуального закону фактично зумовлює підміну слідчих дій заходом забезпечення кримінального провадження. Слідчим суддям необхідно враховувати, що згідно з ч. 4 ст. 132 КПК для оцінки потреб досудового розслідування слідчий суддя зобов'язаний врахувати можливість без застосовуваного заходу забезпечення кримінального провадження отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні. У цьому контексті потрібно враховувати, що речі і документи могли би бути отримані шляхом проведення слідчих дій, тобто без застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Крім того, відповідно до ч. 1 ст. 223 КПК саме слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Тимчасовий доступ надається до документів, які містять інформацію про зв'язок, абонента, надання телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалість, зміст (вихідні чи вхідні з'єднання, SMS, MMS тощо), маршрути передавання тощо і не дають можливості втрутитися у приватне спілкування, тобто отримати доступ до змісту інформації, що передається. А зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК) є різновидом втручання у приватне спілкування, оскільки здійснюється доступ до змісту повідомлень будь-якого виду та інформації, що передається особою під час зв'язку; у ст.ст. 159, 162 КПК передбачено отримання слідчим (прокурором) інформації про зв'язок, що відбувся в минулому (постфактум), у тому числі про місцезнаходження радіоелектронного засобу у певний день та час. Водночас визначена у ст. 268 КПК негласна слідча (розшукова) дія - установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу - передбачає локалізацію (моніторинг) місцезнаходження радіоелектронного засобу в режимі реального часу (тобто дає змогу

отримати інформацію про те, де перебуває відповідний засіб на момент спостереження за ним, визначити маршрут його перебування).

Ухвала про тимчасовий доступ до речей і документів має відповідати вимогам ст. 164 КПК України. Доцільним є зазначення у відповідній ухвалі, що у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів, слідчий суддя, суд за клопотанням сторони кримінального провадження, якій надано право на доступ до речей і документів, має право постановити ухвалу про проведення обшуку з метою відшукування та вилучення зазначених речей і документів.

Згідно з ч. 1 ст. 167 КПК арештом майна є тимчасове позбавлення підозрюваного, обвинуваченого або осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду, завдану діяннями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, можливості відчужувати певне його майно за ухвалою слідчого судді або суду до скасування арешту майна у встановленому КПК порядку. Відповідно до вимог КПК арешт майна може також передбачати заборону для особи, на майно якої накладено арешт, іншої особи, у володінні якої перебуває майно, розпоряджатися будь-яким чином таким майном та використовувати його.

Арешт майна

Добровеличківським районним судом Кіровоградської області за період з 01.01.2018 року по 28.12.2018 було 8 клопотань про арешт майна, з них : задоволено-5, відмовлено-1, повернуто-2.

Арешт може бути накладено на майно підозрюваного, обвинуваченого, осіб, які в силу закону несуть цивільну відповідальність за шкоду, завдану діяннями підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння.

При цьому таке майно може перебувати як у згаданих осіб, так і в інших фізичних або юридичних осіб. Якщо у слідчого судді є достатні підстави вважати, що певною особою було вчинено кримінальне правопорушення, він не має повноважень накладати арешт на майно особи, яка не є підозрюваним.

З клопотанням про арешт майна до слідчого судді, суду має право звернутися прокурор, слідчий за погодженням з прокурором, а з метою забезпечення цивільного позову, також - цивільний позивач.

Клопотання слідчого, прокурора про арешт тимчасово вилученого майна повинно бути подано не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, у якої його було вилучено.

Привіренні цього питання слід керуватись такими нормами. Ст. 171 КПК визначено вимоги, які стосуються як змісту клопотання про арешт майна, так і строків його подання до слідчого судді, суду. Згідно з ч. 3 ст. 172 КПК, слідчий суддя, суд, встановивши, що клопотання подано без додержання вимог ст. 171 КПК, повертає його прокурору, цивільному позивачу для усунення недоліків, про що постановляє ухвалу. Тому у випадку подання клопотання слідчого чи прокурора з порушенням строків, встановлених ч. 5 ст. 171 КПК, слідчий суддя постановляє ухвалу про повернення цього клопотання прокурору, а не ухвалу про відмову у його задоволенні.

При цьому слід враховувати положення, закріплені у ст. 117 КПК, де визначено, що пропущений із поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду. Отже, якщо разом із клопотанням про арешт тимчасово вилученого майна стороною кримінального провадження подається клопотання про поновлення процесуального строку, слідчий суддя, оцінивши причини пропуску строку як поважні, поновлює їх своєю ухвалою та розглядає клопотання про арешт майна по суті.

Арешт може бути накладено на: нерухоме і рухоме майно, майнові права інтелектуальної власності, гроші у будь-якій валюті готівкою або у безготівковому вигляді, цінні папери, корпоративні права; майно у вигляді речей, документів, грошей, якщо вони відповідають критеріям, зазначеним у ч. 2 ст. 167 КПК, а саме: підшукані,

виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди; надані особі з метою схилити її до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та (або) матеріального забезпечення кримінального правопорушення чи як винагорода за його вчинення; є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом; одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та (або) є доходами від них, або на які було спрямоване кримінальне правопорушення. Не підлягають конфіскації, а тому і не підлягають з цією метою арешту предмети першої необхідності, що використовуються особою і членами її родини.

Відповідно до ч.ч. 4, 5 ст. 170 КПК заборона на використання майна, а також заборона розпоряджатись таким майном можуть бути застосовані лише у випадках, коли їх незастосування може призвести до зникнення, втрати або пошкодження відповідного майна або настання інших наслідків, які можуть перешкодити кримінальному провадженню. При цьому не допускається заборона використання житлового приміщення, в якому на законних підставах проживають будь-які особи. Клопотання про арешт майна розглядається слідчим суддею, судом не пізніше 2 днів з дня його надходження до суду за участю слідчого та/або прокурора, цивільного позивача, якщо клопотання подано ним, підозрюваного, обвинуваченого, іншого власника майна, і за наявності - захисника, законного представника. Підставами для повернення клопотань про арешт майна було те, що клопотання слідчого не відповідали вимогам ст. 171 КПК, оскільки в них не були зазначені підстави накладення арешту, не зазначено ідентифікуючих ознак майна, не додані документи, що підтверджують право власності на майно, або те, що майно, яке належить арештовувати, набуто в результаті вчинення кримінального правопорушення, тощо. Ухвалу про арешт тимчасово вилученого майна має бути постановлено не пізніше сімдесяти двох годин із дня знаходження до суду відповідного клопотання (ч. 6 ст. 173 КПК). Аналіз судової практики свідчить про те, що є випадки порушення цього строку.

Таким чином, ухвала про арешт майна може бути оскаржена в апеляційному порядку підозрюваним, обвинуваченим, їх захисником або володільцем майна, які були присутні при розгляді питання про арешт майна, або із клопотанням про скасування арешту майна мають право звернутися ці ж учасники кримінального провадження, якщо вони не були присутні при розгляді питання про арешт майна.

Також Добровеличківським районним судом Кіровоградської області за 2018 рік було розглянуто 17 клопотань про проведення обшуків, з них задоволено-14; відмовлено-2; повернено-1.

В період з 01.01.2018 по 28.12.2018 до Добровеличківського районного суду Кіровоградської області надійшло 10 клопотань про застосування запобіжного заходу взяття під варту (з них задоволено-7; повернуто-3); клопотання про домашній арешт надійшло -1 (задоволено-1); клопотання про особисте зобов'язання надійшло-3 (задоволено-3).

Згідно із ст. 176 КПК до запобіжних заходів віднесено: особисте зобов'язання, особисту поруку, застава, домашній арешт, тримання під вартою. Тимчасовим запобіжним заходом є затримання особи, яке застосовується з підстав та в порядку, визначеному ст. 187 КПК. Слідчому судді, суду необхідно враховувати, що до неповнолітніх підозрюваних чи обвинувачених, окрім запобіжних заходів, передбачених ст. 176 КПК, може застосовуватися запобіжний захід у вигляді передання неповнолітнього під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до тих, які виховуються в дитячій установі, - передання їх під нагляд адміністрації цієї установи. Для визначення співвідношення запобіжних заходів за критерієм ступеня їх тяжкості слід керуватися ст. 176 КПК, в якій такі заходи розміщено від більш м'якого до найбільш тяжкого: особисте зобов'язання; особиста порука; застава; домашній арешт; тримання під вартою. Отже, найбільш м'яким запобіжним заходом є особисте зобов'язання, а найбільш тяжким - тримання під вартою. Причинами відмови у задоволенні клопотань є не доведення слідчим

13

(прокурором) під час розгляду клопотання наявності достатніх підстав вважати, що існує хоча б один із ризиків, передбачених ст. 177 КПК. При цьому існують випадки, коли в клопотанні слідчі (прокурори) неправильно зазначають прізвище підозрюваного, відсутня правова кваліфікація, не завжди долучаються копії матеріалів, якими обґрунтовується доводи клопотань.

Слідчий суддя має враховувати, що при вирішенні питання покладення додаткових обов'язків, він не вправі покладати обов'язки, які не зазначені у клопотанні, оскільки ініціативу покладення того чи іншого обов'язку на підозрюваного, обвинуваченого повинен виявляти прокурор. Згідно з ч. 5 ст. 194 КПК слідчий суддя, суд зобов'язує підозрюваного, обвинуваченого виконувати один або кілька обов'язків, необхідність покладення яких була доведена прокурором. При здійсненні повноважень щодо застосування менш суворого запобіжного заходу ніж того, який зазначено у клопотанні відповідно до ч. 4 ст. 194 КПК слідчим суддям слід зазначати у резолютивній частині ухвали про обрання запобіжного заходу певного виду. При цьому у мотивувальній частині необхідно вказати, чому суд вважає недоведеними обставини, що свідчать про обґрунтування застосування запобіжного заходу, про застосування якого звернувся слідчий, прокурор.

Особисте зобов'язання є найбільш м'яким запобіжним заходом, що полягає у покладенні на підозрюваного, обвинуваченого зобов'язання виконувати покладені на нього слідчим суддею, судом обов'язки, передбачені ст. 194 КПК.

У випадку неявки підозрюваного для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання слід враховувати, якщо підозрюваний, обвинувачений, свідок, потерпілий, цивільний відповідач, який був у встановленому КПК порядку викликаний (зокрема, наявне підтвердження отримання ним повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом), не з'явився без поважних причин або не повідомив про причини свого неприбуття, на нього накладається грошове стягнення відповідно до ч. 1 ст. 139 КПК. На підставі ч. 2 ст. 139 КПК до підозрюваного може бути застосовано привід. Таким чином, згідно з ч. 2 ст. 140 КПК слідчий суддя уповноважений здійснити привід, постановивши відповідну ухвалу.

Застава полягає у внесенні коштів у грошовій одиниці України на спеціальний рахунок, визначений в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з метою забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього обов'язків, під умовою звернення внесених коштів у доход держави в разі невиконання цих обов'язків. Також під час розгляду клопотань слідчих про обрання запобіжного заходу у вигляді застави під час розгляду таких клопотань необхідно з'ясувати існування можливості внесення підозрюваним чи заставодавцем застави у розмірі, вказаному в клопотанні слідчого, а також думку сторони захисту щодо розміру застави.

При вирішенні питання про продовження строку дії запобіжного заходу у вигляді застави слідчим суддям потрібно керуватись положенням ч. 6 ст. 194 КПК, згідно із якою обов'язки, передбачені частиною п'ятою цієї статті, можуть бути покладені на підозрюваного на строк не більше двох місяців. Водночас у разі необхідності цей строк може бути продовжено за клопотанням лише прокурора в порядку, визначеному у ст. 199 КПК.

Підтвердженням внесення коштів на депозитний рахунок суду є платіжний документ з відміткою банку про виконання, який надається слідчому, прокурору або суду, який здійснює кримінальне провадження.

Домашній арешт полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або у певний період доби.

Відповідно до ст. 183 КПК тримання під вартою є винятковим запобіжним заходом, який застосовується виключно у разі, якщо прокурор доведе, що жоден із більш м'яких запобіжних заходів не зможе запобігти ризикам, передбаченим ст. 177 КПК.

Згідно ч. 4 ст.183 КПК при постановленні ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою слідчий суддя, враховуючи підстави та обставини, передбачені ст.ст. 177, 178 КПК, має право не визначити розмір застави у кримінальному провадженні: 1) щодо злочину, вчиненого із застосуванням насильства або погрозою його застосування; 2) щодо злочину, який спричинив загибель людини; 3) щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею.

Застосування слідчим суддею запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою передбачає обов'язок слідчого судді визначити в ухвалі розмір застави, достатньої для забезпечення виконання підозрюваним обов'язків, передбачених КПК, крім випадків, передбачених ч. 4 ст. 183 КПК. Визначення розміру застави у такому випадку здійснюється у порядку визначеному ст. 182 КПК. Розмір застави відповідно до ст. 183 КПК встановлюється за результатами розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Водночас це питання не вирішується при розгляді клопотання про продовження строку застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Розмір застави у такому випадку залишається незмінним. У випадку надходження клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та одночасно клопотання про дозвіл на затримання з метою приводу обов'язок щодо надання копій клопотання та матеріалів, якими обґрунтовується необхідність затримання, встановлений ч. 2 ст. 184 КПК, має бути виконано одразу ж після проведення такого затримання. Саме ж клопотання про застосування запобіжного заходу повинно перебувати у слідчого судді до моменту виконання ухвали про дозвіл на затримання з метою приводу підозрюваного, обвинуваченого або до закінчення строку дії цієї ухвали. Строк тримання під вартою обраховується з моменту затримання особи. Враховуючи те, що продовження строку тримання під вартою здійснюється в порядку КПК, то при такому продовженні враховуються вимоги щодо сукупного строку тримання під вартою, встановлені в ч. 3 ст. 197 КПК. Відповідно до п. 3 ч. 7 ст. 42 КПК на підозрюваного покладається обов'язок підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду. Згідно зі ст. 22 КПК суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створює необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та обов'язків. Тому у випадку, якщо підозрюваний, який тримається під вартою при розгляді клопотання слідчого про обрання запобіжного заходу, продовження тримання під вартою або допиту свідка, порушує порядок у судовому засіданні чи не реагує на зауваження, слідчий суддя має право видалити його із зали судового засідання.

Висновки

Результати проведеного узагальнення свідчать, що розглядаючи скарги на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування протягом 2018 рік слідчим суддею Добровеличківського районного суду Кіровоградської області загалом дотримуються вимог законодавства, в цілому якісно, в установлені строки розглядають дані скарги. Крім того, узагальнення показало, на незначну кількість апеляційних скарг, що є безумовним свідченням законності, обґрунтованості та справедливості прийнятих слідчими суддями рішень, що ґрунтуються на всебічному, повному та об'єктивному розгляді кожної справи. При вирішенні питань, пов'язаних із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження, слідчим суддею враховуються як загальні вимоги, які стосуються таких заходів, так і спеціальні вимоги щодо окремих їх різновидів, закріплені у КПК. Також розглядаючи клопотання про застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження, слідчий суддя звертає увагу на те, що відповідні клопотання мають не лише за формою і складовими відповідати вимогам закону, але й бути належним чином

обґрунтованими. Крім того, у випадках, коли КПК не регулює або неоднозначно регулює питання кримінального провадження, трапляється неоднакове застосування законодавства при їх вирішенні. При застосуванні положень КПК слід враховувати, що кожен із інститутів, який у ньому закріплений, несе у собі певну мету, яка і відрізняє його від іншого інституту цієї галузі права. Зважаючи на наведене, підміна окремих процесуальних дій одного процесуального інституту процесуальними діями іншого такого інституту суперечить завданням кримінального провадження.

Суддя Добровеличківського районного суду
Кіровоградської області

І.П.Майстер

Помічник судді
Добровеличківського районного суду
Кіровоградської області

Н.М.Філіпенко